ცნობის ფურცელი

სურათებიანი დამატება

დამატების № 1. 8/2 №132 კვირა, 12 აგვისტო, 1901 წ. გაზეთის № 1551.

ფერი

I

Ანგელოზ[illegible] სამყოფსა[illegible], ჩემ[illegible] თვალს ასეთი დიდებუ[illegible]ლი სა[illegible]ოება კარგა[illegible]ა არ[illegible]ნუცდია! ლაჟვარდ ცის კამარაზე თე[illegible]ლ[illegible]წარმტაც[illegible]სცურვენ ღრუბელთა თეთრი ნაფლეთები [illegible]ითქოს თ[illegible]ირულ[illegible] მიჯნურს სატრფოს პირ-ბადე დაუფხ[illegible]წია და თ[illegible] კი ტრფობის ალ-მოდებული მისდევს მშვენიე[illegible] არსებასა[illegible]ყი მთ[illegible]ე შეუპოვრად მისრიალებს დასავლეთისაკენ, რო[illegible], ჰსურ[illegible] ერთხელ მაინც თვალი მოჰკრას ზღვაში მობანავე[illegible] მშვ[illegible]იერ ტანს, მაგრამ ამაოდ:

მხოლოდ განცხრომა და ნეტარება ჰსუფევს... და შენ რად მოგწყენია, ქალწულო?

გემის ცხვირთან მდუმარედ მჯდომმა ქალმა თავი ოდნავ ასწია და მორცხვად შეჰხედა განხორციელებულ ნეტარებას—ფერიას.

ფერიამ მომხიბლავად შეარყია ბროლის მსგავსი მხრები, გიშრის ფერი წარბები ეშმაკურად შეათამაშა და უფრო დაბეჯითებით განუმეორა:

— რად მოგწყენია, მშვენიერო? იქნება გეშინიან, გგონია, ზღვა აღელდება და გემს დანთქავს? ან იქნება საყვარელ არსებათ მოშორდი და გული დაგეკოდა? ან თუ გტკივა რამ, სნეული ხარ, სნეული ხორცით და სნეული სულით? თუ არც ერთი ეს არ არის, განგების ურჩი ყოფილხარ და, უნდა იცოდე, ძლიერი

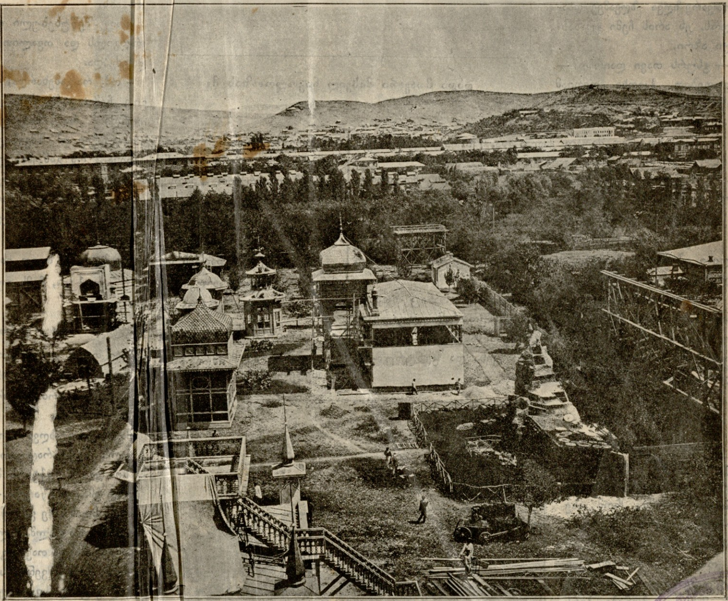

კავკასიის სა[illegible] საწ[illegible]ყლო გამოფენა. (ფოტოგრაფია და ცინკოგრაფია წიგ. გამომც. ქართ. ამხანაგობისა).

ქვეყნის [illegible]ათობელმა დიდ[illegible] გა[illegible] ღრუბელთა საბურავი მო[illegible] რამდენჯერმე [illegible]უმღრავა ოკეანეს ზვირთებში და [illegible]ანილ-განწმენდი[illegible] [illegible]ის კოშკთა ქვეშე მიმავალ [illegible]ზას... ვარსკვლავ[illegible] [illegible] სამყაროს სარკეელს ელვარე[illegible] თვით ამ გემს, [illegible] ზან[illegible]კე აკვანს ადამის ტომთა, სირინო[illegible] მწყობრი ნანა[illegible]ოლო[illegible]ზე არწევს იმიტომ, რომ ცხოვრებ[illegible] ტალღათაგან [illegible]ამშვრალ[illegible] ოკეანეს წიაღში მაინც მოიპოვო სიმშვიდე. დიაღ, ეს [illegible] და ამიტომაც შეფოთვაცა და სიწყნარეც განუსაზღვრ[illegible]ის. ცად და ქვეყნად

უფალი ურჩ მონას არ გაახარებს... მე კი მხოლოდ სიხარულსა და ნეტარებაში ვარ. ცა და ქვეყანა ფერხთა მტვერად შემქმნია... რა გაწუხებს?

— ის, რაც აქამდე არ მაწუხებდა. შენთვის, ჩემო უცნობო, ვარსკვლავებით მოჭედილი ცა ანგელოზთა ტახტად გადაქცეულა, ხოლო ოკეანე—სამოთხის წალკოტად... ჩემთვის კი ერთიცა და მეორეც დაუსრულებელ ტანჯვათა ქსელია. რას ვაქნევ ლაჟვარდ ცას თავის ბადრი მთვარითა და მოციმციმე ვარსკვლავებით, როდესაც ჩემი სული გლოვის საფარ ქვეშ ჩაფ-

ღულა. რას მიქვიან ზღვის ღელვა იქ, სადა მთელის მსოფლიოს ოკეანენი ერთ ვიწრო კალაპოტში მოგროვილან, შფოთვენ, ბობოქრობენ, ძლიერ ზვირთს ზვირთზე აჴეთქებენ და ზღუდეთა დამსხვრევას ჰლამობენ. თუ მაინც და მაინც გსურს შეიტყო, რა მაწუხებს, აჰა ჩაიხედე ამ ჩემს გულში და იქ დაინახავ მღელვარე ზღვას, რომელსაც მრისხანე ტალღა სასტიკად აშფოთებს. დიახ, ჩემს გულში განუსაზღვრელი ოკეანეა თავის მობობოქრე ზვირთებით და თუ ჯერ სრულიად არ შთაუნთქავს ჩემი გემი, ეს მხოლოდ იმიტომ, რომ აფრაათა რამდენიმე გაშლილი ფრთა კიდევ-ღა შერჩენია ამ გემსა. მაგრამ საბლები თანდათანობით სწყდება და ცოტაც და... მეც... მეც ოკეანეს ძირში გავჩნდები. დაე მშფოთვარე ზღვა ზღვამვე დაამშვიდოს. ეს არის ჩემი უკანასკნელი აზრი.

— გსურს თავი დაირჩო?— შეშფოთებით ჰკითხა ფერიამ სასოწარკვეთილს ქალს და თვალი თვალში გაუყარა.

— ჰო!—მოკლედ მიუგო ქალმა და, ცოტა სიჩუმის შემდეგ, დაუმატა:

— მხოლოდ ზღვის ზვირთებს შეუძლია ჩემის მშფოთვარე სულის დამშვიდება, რადგან...

— გიყვარს, განა?—სიტყვა გააწყვეტინა ფერიამ.

— შენ რა იცი? გაკვირვებით ჰკითხა ქალმა და მწუხარე თვალები იმ მხარეს მიაპყრო, სადაც თავისი უცნობი სატრფო ეგულებოდა.

— ხა-ხა-ხა-ხა!—გადაიკისკისა ფერიამ და თანაც მოხდენილად ხელი ხელს შემოჰკრა.—რა უმანკო რამ ყოფილხარ, ჩემო ბავშვო! განა ცა-ქვეყნის ნეტარება მაგ ოცნებაზე უნდა გასცვალო?! ხა-ხა-ახ-ხა—კიდევ გადიკისკისა და კუნტრუშ-ნავარდით გაექანა მეორე მხარეს...

დიდი მთავარი მიხეილ ნიკოლოზის ძე.

II.

„მთელი ქვეყანა უკუნს მოუცავს! სჩანს ზეცას შეჰშურდა ჩემი ალტაცებული შვება-განცხრომა, რომ ასე საშინლად წარბ შეყრილი გადმოჰყურებს სამყაროს.

ოჰ, რა საშინელი კუმეტი ღამეა! თუ მცოდნოდა, რომ მთელი ბუნება პირს ასე მალე იბრუნებდა და საგლოვ ძაძაში გამხვევდა,—საზეიმოდ არ გავშლიდი ჩემს სპეტაკ ფრთებს... წუხელის ამ დროს ცა-ქვეყნის მეჯლისში განცხრომით ვნეტარებდი და საერთო ფერხულში ჩაბმული ვადიდებდი შემოქმედს... ახლა კი...

— ველარც კი მოასწრო ფერიამ დანარჩენის მოფიქრებამ უეცრად შავ ღრუბლთა გულ-მკერდი ელვის ისრმა დასერა, ერთი საზარელი დაიგრგვინა და მშფოთვარე ცას ზღვამაც ნელ-ნელად აყოლა თავისი შიშინვარე ტალღები... ძლიერი ტალღა ხან ამღვრებდა ზვირთთა მთებს, ხან პირქვე ანარცხებდა, ხან გაობოდა, ხან პირს შეიკვრებდა, თითქო ეს არის მოვკვდო და ჩაჰყლაპა თავისი მსხვერპლიო.

ლუზა გადაგდებული გემი ფიტანასავით აჰყვებ-დაჰყვებოდა მშფოთვარე ზვირთებს და ყოველს წუთს მოელოდა დამსხვრევ-დალეწვას. შიშის ზარ დაცემული მგზავრები სასოწარკვეთილნი ეთხოვებოდნენ ერმანეთს და გემის ყოველს შერყევაზე გონება დაკარგულნი ებღაუჭებოდნენ ერთიერ საგანს.

ფერია შეწუხებული იდგა ერ ადგილს და თვალით ვიღაცას ეძებდა.

— ოჰ, რა გამეხარდა, რომ გიცნე ჩემო კარგო! აი, ხომ დარწმუნდი რა საზარელია მშფოთვარე ზღვა! შენ კი... ვერ ისარგებლე იმ მშვენიერის ღამით, ვერ გაინაწილე ბუნების ნეტარება.. რა განუსაზღვრელის ბედნიერებით გიბრწყინავს თვალები! ნუ თუ ბუნების გლოვა გახარებს?—უმადურად უთხრა ფერიამ და ცნობის მოყვარეობით შეჰხედა ოდნავ განათებულ კუთხეში მჯდომ ქალს.

— დაე შფოთავდეს მთელი ქვეყანა, მე რა... თვით ეს გემიც რომ ზღვის ცხოველთა საზრდოდ გადიქცეს, ჩემს გულს ამით არა მოაკლდება-რა, იმიტომ რომ...

— გიყვარს, განა?—კიდევ გოჰგლიჯა სიტყვა ფერიამ.

— დიახ, მიყვარს და ეს სიყვარული თვით ჯოჯოხეთსაც გამიღიმებს. მიყვარს და ვუყურებ... დაე იშფოთოს ოკეანემ, ჩემი გული ერთს ცვარსაც ვერ უზიარებს მას. ჩემი მშფოთვარე ზღვა სიყვარულს ნექტარად გარდამიქმნია და ამ ნექტარს მხოლოდ ეს... ეს ეწაფება.—ამ სიტყვასთან სახე გაბრწყინვალებულმა ქალმა ალერსით გადაჰხედა თავის გვერდით მჯდომს მშვენიერს ყმაწვილ კაცს და სიყვარულის გამომეტყველი თვალები ხარბად მიაშტერა იმის მომღიმარე ბაგეს.

— ხა-ხა-ხა-ხა! რა უმანკო ყოფილხარ, ჩემო ბავშვო!—გესლიანად გადიხარხარა ფერიამ და შურდულივით განშორდა ყმაწვილ ქალს.

განდეგილი

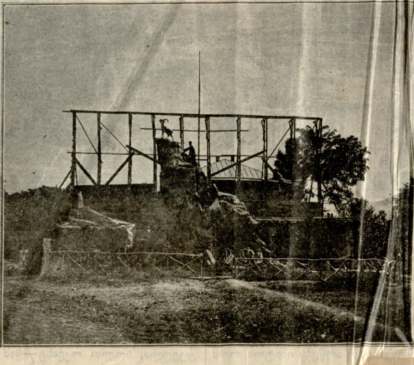

დ. ზ. სარაჯიშვილის პავილიონი.

(ფოტოგრ. და ცინკოგრაფია ქ. ამხანაგობისა).

უშველეთ, ვიღუპებით! ცინკოგრაფია წიგ. გამომც. ქართ. ამხანაგობისა).

ჩანჩქერი

მაღლიდგან გამოვარდა ჩანჩქარი,
ცრემლი პიტალო სალდისა,
მიესალმა მთა[illegible]ს
და გული გა[illegible]ისა.
ზეცას შესცინა, [illegible]
დიდება ძალთა ძალ[illegible],
განზე მეზობლებს [illegible]სა
იმედი მომავლისა. [illegible]
მკერდი ჩარეცხა [illegible]ნოს,
ძირს მდელო ააცქ[illegible]და,
ჩაირაკრაკა... გზა [illegible] გზა
სწვკალი ააპრიალა.
ბარს დაეპკურა, მ[illegible]წმინდა
დაკოდილ გულის [illegible]რა,
სადი კლდის შემო[illegible]თვალი
ჩურჩულით გაუზიარა...

დ. ა. ლორთქიფანიძე.

საჭურისი.

სურათების განმარტება

კავკასიის სამეურნეო-სამრეწველო გამოფენა. საყოველთაო ყურადღებას ამ ჟამად ჩვენში იწვევს მომავალი საიუბილეო გამოფენა. გამოფენის მოწყობა დიდი ხანი არ არის, რაც დაიწყო და ახლა თითქმის მზად არის. 6—7 დესეტინაზე აგებულია ერთი უმთავრესი შენობა და 40-მდე პავილიონი. შენობა დაყოფილია 16 განყოფილებად. ამ ვეებერთელა შენობას უჭირავს 1500 ოთკუთხი საჟენი ადგილი. აქ იქნება გამოფენილი ყოველგვარი სამეურნეო და სამრეწველო ნაწარმოები ჩვენის ქვეყნის და აგრეთვე სამხატვრო, ბეჭდვით სიტყვის და სხვა ნაწარმოები. უმთავრეს შენობის უკან აგებულია თავლები ცხენებისთვის და რამდენიმე შენობა შინაურ პირუტყვთა და ფრინველთათვის. ცენტრალურ შენობის წინ აგებულია 40-მდე პავილიონი, რომელნიც ეკუთვნიან კერძო პირთ და დაწესებულებათ. მათ შორის უმთავრესები არიან: ბაქოს ნავთის წარმოების პანორამა, სამოსწავლო ოლქის შენობა, დ. ზ. სარაჯიშვილი პავილიონი, ქალაქებ ბაქოსა და ტფილისის პავილიონები, ბალოსნოვის ფირმის ფლორას პავილიონი და სხვა. აქვე აგებულია თეატრის შენობა, როტონდა მუსიკისათვის და სხვა. საზოგადოდ, გამოფენის მოედანი კარგი სანახავია და ზოგიერთი პავილიონი ხელოვნურად არის აგებული.

დამატების 1-ლ გვერდზე მოთავსებულია გამოფენის მოედნის აღმოსავლეთი ნაწილი, გადაღებული ზევიდან (á vol d'oiseau). ამ ნაწილში ყურადღებას იწვევენ ტფილისის ობსერვატორიის, სამოსწავლო ოლქის და რამდენიმე კერძო პირის პავილიონები. შემდეგ ჩვენ მოვათავსებთ გამოფენის სხვა ნაწილებსაც.

* * *

პორტრეტები. დამატების მე-2 გვერდზე მოთავსებულია პორტრეტი დიდი მთავრისა მიხეილ ნიკოლოზის ძის, რო-

[illegible]ელმაც[illegible] ინება თავის თავზე მიიღო მფარველობა კავკასიის სამეურნეო-მრეწველო გამოფენისა.

ქუთაისის ქალაქისთავი ვ. ა. **ლორთქიფანიძე** წელს გაზაფხულზე იქმნა ამ თანამდებობაზე არჩეული. ის ცნობილია როგორც განათლებული, ნ[illegible] და პატიოსანი საზოგადო მოღვაწე. არჩევამდე ნავიც ვექილად იყო ქუთაისში და მონაწილეობას იღებდა იმერეთის ყველა საზოგადო საქმეებში.

* * *

დ. ზ. სარაჯიშვილის პავილიონი. დ. ზ. სარაჯიშვილი ერთად ერთი ქართველი მრეწველია, რომელმაც გაჰბედა და საკუთარი პავილიონი აშენა გამოფენაზე. სამაგიეროდ ეს პავილიონი მეტად ლამაზი და ორიგინალურია. წარმოადგენს კლდეს, რომლის წვერზედ ციხეა შესკუპებული; ზევიდან ჩანჩქერი გადმოჰქუხს; შორს მოჩანს კავკასიის მთების პანორამა. ეს პავილიონი დამშვენება იქნება ჩვენის გამოფენისა. ჩვენს სურათზე პავილიონი ჯერ კიდევ დაუმთავრებელია.

* * *

გვაშველეთ, ვიღუპებით! ეს მშვენიერი ქანდაკება ეკუთვნის ფინლიანდიის გამოჩენილ მექანდაკეს რობერტ სტიგელს (დაიბადა 1852 წ.). სტიგელი თავდაპირველად მტკიცედ იცავდა ქანდაკებაში რომაულ ტრადიციებს, რაც ნათლად გამოიხატა მის ცნობილ ქანდაკებაში „ამური და ვარდი“. მეოთხმოცე წლებში ის გადასახლდა პარიზში და მალე მიემხრო რეალისტთა სკოლას. ამ სკოლის გავლენის ქვეშ არის გაკეთებული ჩვენგან დასტული ქანდაკება „გვიშველეთ, ვიღუპებით!“ კარგად ჩაუკვირდით სურათს: ის იმდენად რეალურად და მძლავრად გვიხატავს ადამიანის შიშის ზარს, რომ უნებლიეთ თქვენც გიპყრობთ შიში. მთელი ოჯახი, უბედურ შემთხვევით ზღვაში კლდეზე გა[illegible]ჩენილა და აგერ-აგერ ზღვის ტალღების მსხვერპლი უნდა შეიქმნეს... ეს ქანდაკება პარიზის გამოფენაზე (18[illegible]1 წ.) გაგზავნა სტიგელმა და მას შემდეგ მთელს ევროპაში გაითქვა სახელი.

* * *

საჭურისი. ჰარამხანის აბანოს სცენა ეკუთვნის გამოჩენილს ფრანგ მხატვარს ჟერომს, რომელმაც სახელი გაითქვა აღმოსავლეთის ცხოვრების დასურათებით.

რედაქტორი: ალ. ჭყონია

გამომცემელი ალ. ჯაბადარი

რედაქ[illegible]ციისაგან

ხელის-მოწერა ჟ[illegible]ნალ „მოამბე“-ზე და გაზეთ „ცნობის ფუ[illegible]ელ“-ზე **დამატებით** მიიღება რედაქციის [illegible]ანტორაში. სამივე გამოცემა 1 აგვისტო[illegible] მომავ[illegible] წლის დამლევამდე ღირს ტფილისს გ[illegible]ად [illegible]ეთ მცხოვრებთათვის 5 მან. და 50 [illegible]კაპ., ხოლო ტფილისში მცხოვრებთათვ[illegible] 5 მან. ცალკე ნომერი გაზეთისა ღირ[illegible] 3 კაპ., დამატებით კი 10 კაპ.

ელექტრონით მბეჭდავი სტამბა წიგნ. [illegible]ამომც. ქართ. ამხანაგობისა.